

פרשת שלח
גליון 300
תש"פ

משנת חכמים
מתורגמת של רבותינו

ואולם חי אני • הרה"ג רבי יעקב שמואלו שליט"א

המספר שלוש מאות חוזר על עצמו פעמים רבות בדברי חז"ל. שלוש מאות לובניאות של ברזל (סנהדרין ט"ו). שלוש מאות גרבי שמן (חגיגה י"ג). שלוש מאות כהנים (חולין צ"ה). שלוש מאות אמה (שבת קמ"ט). שלוש מאות הלכות נשתכחו בימי אבלו של משה (תמורה ט"ז). ועוד הרבה מקומות.

המהר"ל בחי' אגדות סנהדרין צ"ו. כותב שמספר ג' בכל מקום מורה על החוזק וכמו שאמר הכתוב (קהלת ד') והחוט המשולש לא במהרה ינתק, ולכן ג' פעמים היו חזקה לכל דבר בכל מקום. ומספר **שלוש מאות מורה על חוזק לגמרי**, כי המאה הוא משולש במדרגת המספר שהרי יש בזה אחדים ועשרות ומאות, נמצא כי המספר של שלוש מאות משולש מצד שהוא משולש משלשה מספרים אחדים עשרות ומאות והמאות ג"כ שלשה, ודבר זה מורה על חוזק גמור.

יהי רצון שגליון מס' 300 יבשר תנופה נוספת של "משנתה" להגדיל תורה ולהאדירה.

להושיע את ישראל גם כשחטאו כלפיו ולא האמינו בו, שהרי אמרו "כי חזק הוא ממנו" כלפי שמיא, הוא ביטוי כוחו שאינו מוגבל לסייע רק למי שבוטח בו. והשיב הקב"ה למשה "סלחתי כדברך" - לנהוג עם ישראל שלא כפי עוצם בטחונם בו, והיא הגדלת כח ה' שהוא כל יכול ואינו מוגבל להיטיב רק למי שבוטח בו.

ולכן מיושב מה שתמהנו איך יאמרו אומות העולם מבלתי יכולת, הרי משה זרעו בכל מקרה יכנסו לארץ, כי יאמרו אומות העולם שאת משה זרעו יש לה' כח להכניס כי הם מאמינים בו, אבל אין לו כח להכניס את מי שלא מאמין בו. ועל זה אומר הקב"ה למשה "החיינתי כדברך" - בזכותך לא התחלל שמי הגדול, חילול ה' הוא בחינת מיתה שהרי מת נקרא חלל, וקידוש ה' הוא בבחינת "החיינתי".

עלינו לזכור כי מרע"ה בתפילתו לה' הפך סדר עולם למען שמו יתברך שיתגדל ויתקדש, אבל המידה הנוהגת בסדרי העולם הקבועים שקבע הקב"ה, הינה שלפי עוצם בטחוננו של האדם כך גודל ההשגחה עליו להצילו מכל הכוחות כולם, כפי שכתב בנפח"ח שער ג' פרק י"ב.

מונע מהתסמכות הנתמך עליו. כאשר אני פונה לאיזה איש ציבור בבקשה לפעול עבורי בענין שאני צריך לו, ואני מקדים לו שאני יודע שרק הוא יכול לעזור לי, זה נותן לו את הכח (לא הכח הפיזי אלא הכח הפנימי) לפעול בהצלחה בענין.

הנביא אומר "ברוך הגבר אשר יבטח בה' והיה ה' מבטחו" דהיינו שהיא הנהגה שקבע הקב"ה, שכפי עוצם מידת הבטחון כך מידת הסייעתא דשמיא המופיעה אצל הבוטח, והוא חוק ומידה שקבע הקב"ה בהנהגת העולם. אבל כאן יש מקום לכופר לטעות ולומר שיש כאן איזו חולשה אנושית שאם לא אתן מבטחי בו, לא יהיה בו הכח לעזור לי. בבחינת "נקיבה" שמקבלת מן הזכר, כך התומך מקבל כוחו ממי שנתמך בו.

וזו היתה טענת מרע"ה לקב"ה. אומות העולם הכופרים יפרשו את הנהגת הקב"ה כחולשה אנושית, כי הם הרי כופרים ואינם מאמינים בייחודו. מול אומה אחת היה לו כח לעזור גם למי שאינו תולה בטחוננו בו, אבל מול ל"א אומות כבר אין לו כח.

"ועתה יגדל נא כח ה'" - כח הסליחה של הקב"ה בי"ג מידות של רחמים,

וברור שהכוונה שיכניס אותם אל הארץ המובטחת, וא"כ איזו טענה תהיה לגויים "מבלתי יכולת"...

עוד קשה מה פירוש "תשש כוחו כנקיבה".

ועוד צ"ע מש"כ רש"י בחומש ש"סלחתי כדברך" והכוונה על טענת משה "ואמרו הגויים" ולא על ה"ג מידות, מהיכן למד זאת. הרי אדרבה, מדנקט לשון "סלחתי" משמע שקאי אי"ג מידות, דהסכמה לטענת משה "ואמרו הגויים" אינה בבחינת "סליחה"....

ומה פירוש מה שאמר הקב"ה משה "החיינתי בדברך"?

ונראה לבאר כל הענין בס"ד, דהקב"ה הוא בורא העולם ומקיימו ומנהלו, וכמוכן הוא כל יכול. אמנם, הקב"ה קבע גבולות וחוקים שבהם הוא חפץ להנהיג את עולמו, והיא המכונה בלשון הרמח"ל "הנהגת המשפט". אבל תמיד יש אפשרות שהקב"ה ירצה להפעיל את "הנהגת הייחוד" שהיא מחוץ לגבול כלשהו. אומות העולם אשר רואים גילוי הנהגת המשפט, עם חוקים קבועים, מנסים לכפור באחדות ה' ובשטונו הבלעדי, וליחס לו גבולות "אנושיים". אחד הגבולות הוא, שהכח של התומך

"אכנו דבר ואורישנו, ואעשה אותך לגוי גדול ועצום ממנו. ויאמר משה אל ה' ושמעו מצרים וכו' והמתה את העם הזה וכו' ואמרו הגויים אשר שמעו את שמעך לאמר מבלתי יכולת ה' להביא את העם הזה וכו' וישחטם במדבר. ועתה יגדל נא כח ה' וכו' ויאמר ה' סלחתי כדברך".

אמרו בגמ' (ברכות ל"ב). "מבלתי יכלת ה'", יכול ה' מיבעי ליה! - אמר רבי אלעזר, אמר משה לפני הקדוש ברוך הוא: רבונו של עולם, עכשיו יאמרו אומות העולם: תשש כחו כנקיבה ואינו יכול להציל. אמר הקדוש ברוך הוא למשה: והלא כבר ראו נסים וגבורות עשיתיה להם על הים! - אמר לפניו: רבונו של עולם, עדיין יש להם לומר: למלך אחד - יכול לעמוד, לשלשים ואחד מלכים - אינו יכול לעמוד. אמר רבי יוחנן: מנין שחזר הקדוש ברוך הוא והודה לו למשה - שנאמר "ויאמר ה' סלחתי כדברך". תני דבי רבי ישמעאל: עתידין אומות העולם לומר אשרי תלמיד שרבו מודה לו. "ואולם חי אני". אמר רבא אמר רב יצחק: מלמד, שאמר לו הקדוש ברוך הוא למשה: משה, החיינתי בדברך.

כל זה תמוה מאד. הרי הקדים הקב"ה למשה שיעשה אותו לגוי גדול ועצום,

• זמני היום - לאופק רכסים •

10:17	סו"ת תפילה (ב)	7:18	הדלקת נרות
12:40	חצות	5:31	נץ החמה
7:48	שקיעה		סוּזְק"ש:
8:31	צאת השבת	8:09	מג"א
9:00	ר"ת	8:21	מג"א (72)
	פרקי אבות	9:05	גר"א

להערות ולמשלוח חומר לעורך בפקס: 1557-653-4-153
לתרומות והנצחות: 054-846-8706
ובמוקד "נדרים פלוס" קרן תורתנו קוד 103
לקבלת העלון במייל: Mishnatar@gmail.com

לעילוי נשמת

הרב ישראל בן הר"ר אהרן הכהן ז"ל
ת.נ.צ.ב.ה.

משנת המוסר

מאצור מרן המשיגח זצוק"ל

'לשון חכמים מרפא'

הסופר 'איפכא מסתברא' גילה את נטייתו • הצלתו של רבי יעקב קמינצקי בזכות האמת

מסופר על רבי יעקב קמינצקי שחשדו בו באיזה דבר, ענה לעומתם רבי יעקב: **מעולם לא הוצאתי שקר מפי**. והאמינו לו למרות שהוא לא הוכיח זאת, כי זה שהוא מסוגל להגיד זאת על עצמו זה מספיק, שקרן לעולם לא יוכל להגיד כך על עצמו, אלא אם כן הוא עז פנים מאוד. שקרן הוא לא מאמין שיש כאלו הדברים אמת. אשה אחת סיפרה לי, שכשהיא גילתה שבעלה שקרן היא נזכרה, כשנפגשה עימו הוא אמר לה שהוא לא מאמין לבני אדם, אז, - היא אומרת, לא תפשתי מה זה מראה. פעמים שמי שמתרגל לשקר הוא כבר לא מבחין שהוא משקר, כמו שהאבן עזרא אומר, שהמתרגל להישבע, כששואלים אותו למה נשבעת, הוא **נשבע שהוא לא נשבע**.

עם ישראל נקראים זרע אמת, זה באמת מהותם. כשרוצים להבין בתורה שהיא תורת אמת, פשוט שהאדם חייב להיות אמיתי, כי מי שאינו אמיתי לעולם לא יוכל להבין באמת. מי שהוא נוהג בשקר הוא גם משקר את עצמו. נוהגים איתו מידה כנגד מידה **ונותנים לו מלאך שמטעה אותו ונוהג איתו בשקר**.

לשונם מיד **מרפאים את מקום הדקירה**, בכך שהם יגירו במדבר את אותם הדברים ויבטלו את דבריו, ויודיעו לו עונש מי שמקבל לשון הרע.

בפסוק כתוב 'בוטה' מה הכוונה בוטה - מתבטא, זה הפירוש לפי הכתוב, אבל לפי העברית המודרנית, הכוונה בוטה - שהוא אמר דברים בוטים, דברים חריפים, איפה זה כתוב בלשון הפסוק. הביאור האמיתי ופשוט הפסוק 'יש בוטה' יש שמתבטא. וכוונת הפסוק יש בוטה כמדקרות חרב, שלא תחשוב - **מה כבר אמרתי**, זה הפסוק בא לומר שזה כמדקרות חרב, והתפקיד של החכמים לרפא. כתוב כאן, מה החומר של לשון הרע והתפקיד של החכמים, תפקידם זה לרפא, לא רק להצטער.

"שפת אמת תכון לעד ועד ארבעה לשון שקר" (יב"ח)

ז"ל רבינו יונה: "הנזהר בדבריו מן השקר **ומדקדק בהם לכוון האמת** יהיו דבריו נשמעים לעולם, ויאמינו בהם ויחפצו להקשיב אליהם". על פי זה יתפרש הפסוק 'שפת אמת תכון לעד' שהמדבר ומדקדק לכוון האמת, דבריו יהיו קיימים לעולם.

רואים שני בעל גאוה שהם מתחברים וידידים אחד עם השני, לכאורה הגאוה של אחד היא סתירה לשנייה. אלא שהם מבינים זה את זה.

היה סופר באחד העיתונים שהיה מכנה את שמו במאמריו בתור '**איפכא מסתברא**'. אחד אמר לי, שהוא היה נהנה לקרוא את מאמריו, עד שהוא הבחין בנטייה שלו לרצות תמיד את ההיפך, גם כנגד האמת, ואז עזב את מאמריו.

הבן איש חי בביאורו הנחמד על אגדות חז"ל (בן יהודע) מבאר את מה שאמרו חז"ל, מי ששותה בלגימה אחת, הוא רעבתן, שתיים, זה בינוני, שלוש, בעל גאוה. היה שהבינו שכנראה חז"ל ירדו לכוחות הנפש, ששלוש זה בעל גאוה. אך הבן איש חי מבאר, שמי ששותה שלוש הוא בעל גאוה, כי הוא מראה שהוא צריך לעשות **אחרת מכולם**.

"יש בוטה כמדקרות חרב ולשון חכמים מרפא" (יב"ח)

על ידי דיבור, האדם יכול לפצוע את השני. כגון שמבזה מתוך גאוותו את חברו עד שמלבין את פניו, או שמבזה אותו בדברי לשון הרע שמתקבלים על ידי השומעים. אך החכמים על ידי

"לפי שכלו יהלל איש ונעוה לב יהיה לבוז" (יב"ח)

אדם שפועל על פי שכלו בצורה אמיתית וישרה, ראוי להללו ולשבחו, בין אם שכלו רב ובין אם מעט, אבל מי שדעתו משובשת וכשישמע את האמת לא יודה בו ולא יכיר בכך ואדרבה יטען בהפכו 'מפני שסברתו הפוכה', הוא יהיה ראוי לבוז, כי דעתו רגילה בכך לעזור לשקר ולהפוך את האמת והשקר אינו ראוי לכבוד. יש לעיין מדוע הוא בוחר בצורת חשיבה עקומה שכזאת? אלא, כתוב במשנה באבות (פ"ה) ארבע מידות ביושבים לפני חכמים, אחד מהם - משמרת, מוציאה את היין וקולטת את השמרים. דהיינו, שיש כאלו **שמוצא חן בעיניהם הסברא העקומה**. מסתמא שיש בזה דרגות.

שמעתי שרבי אבא גרוסברד התפלא, איך מסתדר מציאות כזו של שכל עקום, הלא שכל ועקמימות זה דבר היפוכו. אלא כשאדם רוצה להצדיק את העוולות שלו, הוא מקבל שכל עקום. הרב מיישקובסקי - **ראש הישיבה אמר, שזה מחלה**, כמו כל המחלות שישנם.

זכורני דבר נוסף שרבי אבא אמר. אנו

מיני תרגומא

הפרישה בראי התרגום

הפלגת אונקלוס בכבוד השי"ת

אשר על ידי ארנון - דעל תחומי ארנון. [שופ' יא. כו].

פְּחָגְבִים (יג. לג)

קמציין=כנמלים, וכרש"י (מסוטה לה.) שמענו אומרים זה לזה, נמלים יש בכרמים כאנשים, אך מצינו: איל קמצא - מין חגב[פסחים טז.] וע' יבמות קכא: ודילמא קמצא בעלמא שכיב, ופירש"י: חגב או נמלה. ואולי בארמית הוא תרגום של שניהם, ועניינו ברייה קטנה מאד.

אם חפץ בְּנוֹ ה' (יד. ח)

אם רעוה בנא קדם ה', שינה כדרכו מפני הכבוד=אם הרצון - החפץ בנו לפני ה'.

וְעָמָה יִגְדַל נָא פֶּחַ ה' (יד. ז)

וכען סגי כען חילא קדמך ה' ועתה, גדול

מסכינא[העשירה היא או עניה], שזו שאלה נוספת, מלבד טיב הארץ וגידוליה האם השפע שולט בה וע"כ יושביה עשירים מחמת הזול שבה בכל הנצרך לתושביה, או שהיוקר מצוי בה, ונמצאו יושביה עניים אע"פ שגידוליה טובים.

וְעַל יַד הַיַּיִן (יג. טט)

ועל כִּיף ירדנא=על שפת הירדן, וכתרגומו "על שפת היאור" - על כִּיף נהרא (ברא' מא. ג) , וכן **מורה פיסוק הטעמים**: ועל, יד הירדן. ואינו הביטוי השגור בלשוננו "על יד" במשמעות "סמוך". וכמוהו "כל יד נחל יבוק" המתורגם "כל כִּיף נחל יובקא. וקרוב לזה **במיוחס ליונתן**: "על תחום ירדנא" שהוא כתרגום יונתן ל"ובכל הערים

ומסרסרים לו את העבירות.

וְעַלְיָתָם אֵת הָהָר (יג. יז)

ותסקון לטורא, כאילו נכתב: **אל ההר**. וכדמצינו "והראה את הכהן" שפי' "אל" ות"א: ויתחזי לכהנא (ויק' יג. ט)

הַבְּמִחְנֵים אִם בְּמִצְרִים (יג. יט) **ראב"ע ורס"ג** פ' במחנים - מחנות שוכני אוהלים, כמו הקדריים, שחונים באוהלים, אך **ת"א** הבפצחין, **כרש"י**: **כרכין** פצוחין ופתוחין מאין חומה.

הַשְּׂמִנָּה הוּא אִם רָצָה (יג. כ) בפשטות זה לענין גידול התבואה והפירות, אלא שא"כ זה כלול כבר בשאלת "הטובה היא אם רעה". וע' רמב"ן מה שתירץ ואח"כ ביאר את ת"א: העתירה היא אם

כָּל, וְנָשִׂיא בָהֶם (יג. ב)

כ"ה **הפיסוק ע"פ הטעמים**. ופירושו שכל מי שנשלח היה נשיא, אך לא שכל הנשיאים נשלחו, שהרי הנשיאים המוזכרים בפרשיות לעיל לא נשלחו. והוא כמקרא קצר, ות"א: כל רבא דבהון=כל נשיא שבהם, צ"ע אם יתכן לפרשו כך.

וְיָתְרוֹ (שם) כל לשון "תור" שעניינו ריגול תרגם בשורש "אלל", אך בסוף הפרשה "ולא תתורו" - ולא **תטעון** בתר הרהור לבכון. פירש מגמת הענין ותולדתו **ולהשוותו לסיפא** "אשר אתם זונים אחריהם" - דאתון **טעון** בתריהון. **ורש"י** השווה לכאן: ולא תתורו. כמו "מתור הארץ", הלב והעיניים הם מרגלים לגוף

מ-א' ועד ש'

היה זה באחד החגים הקודמים, עורך מדור וורטים תר אחרי 'מציאות' בכל מיני עלונים וספרים למינהם אשר עלו בחפתו, והנה יהלום, וורט מיוחד במינו, שראוי לעלות על שולחנם של בני עירונו רכסים, ממש חלום. והנה הגיע העורך לסוף הדברים והנה סוגריים המסמנות את מקור המאמר, הוא מוריד את משקפיו בכדי לראות מה המקור, וזאת בכדי לציין אף הוא את המקור, ואל מול עיניו עלו שלוש המילים: 'משנתה של תורה'...

כן קוראים יקרים, גם אנשי 'המרכז' יודעים שרכסים היא איננה סתם מקום, יש מה לצטט ממנה. בבתי כנסיותיה לא מסתובבים עלונים בד"כ, אך 'למשנתה' ניתנה האות, כי הוא העלון של בני רכסים, לא בא העלון לעולם בכדי להיות שופרו של אדם, אלא של קהילה שלמה, הוא העלון שבני רכסים בלבד כותבים בו, כשהמטרה המרכזית בכך היא לאחד את יושבי בתי המדרש, כשהאחד מכיר את חברו לאו דווקא 'מהבית כנסת' אלא גם זה ממאמרו של זה, ובכך מתרבה קידוש ש"ש בעולם.

זה המקום להודות לכותבים הקבועים בעבר, ובהווה, הלא המה **רבתינו** שליט"א שמדי שבוע טורחים ויגיעים להעלות על הכתב מאמר נאה ומתקבל. להרה"ג רבי **יעקב שמואלי** שליט"א אשר מנחינו בדרך ישרה, להרה"ג רבי **יעקב ישראל בייפוס** שליט"א אשר לא נס ליחו ועודנו מחכימו בלקח טוב חדש מנופת צופיו. ולמי שטרם סר מן האוהל, הרב **ידידי שוורץ**, אשר מטעימנו מדי שבוע באמרות טהורות ממרן המשגיח הגה"צ רבי **דב יפה** צוק"ל, אשר לולא מאמריו האבק היה ממשיך להיערם על ההקלטות. להרה"ג רבי **יוסף שולביץ** אשר מאכילנו מלחם חוקו - תורת ה' בפינה, מלפנים בטעמים משובחים וכעת מחלקינו מיני תרגומא. להרב **בעריש סוקולובסקי** על פנינו אשר כבר יצאו לשם ולתהילה בכל רחובות קריה. למעצב המוכשר אשר חותמו **שלום** ונדב את כשרונו לטובת ריענון העלון. ולכל **גבאי ויושבי בתי המדרש** אשר מדי שבוע מעלים על הכתב מחידושיהם, ולכם הקוראים אשר דף אחד לא היה מודפס מבלעדיכם, ובכך קוב"ה ישראל ואורייתא, חד הם.

וכשם שזכינו להגיע מא' עד ש' יהי רצון שנזכה להגיע גם ל-ת'.

"כנגדלות - אלו תלמידי חכמים"

למעשה, בכך גילו המרגלים את מטרתם האמיתית, וחשפו את כוונותיהם. כבר בשלב זה נקבעה "בכיה לדורות" במשמעות המליצית של המלים האלה, דהיינו הנהגה קלוקלת שגררה אחריה תוצאות לדורות רבים. כאן התברר בצורה הברורה ביותר שהיתה להם מגמה לזרוע פחד בעם כולו, ולמלא את לב בני ישראל בחששות כבדים מהכניסה לארץ המובטחת.

ואמנם, הצעד הראשון שבו נקט כלב בנסיון למנוע את השפעתם השלילית, היה: "ויהס כלב את העם אל משה", למלים אלו יש אולי עוד יותר משקל ממה שאמר בהמשך למשפט זה "עלה נעלה וירשנו אותה כי יכול נוכל לה". בדבריו הוא משליט סדר בענין ומפנה את העם כולו אל הכתובת אשר היא ורק היא מוסמכת לעבד את הנתונים שהובאו. הרעה הראשונה כבר נעשתה, ואותה אין להשיב, והיינו לשתף את העם בדיווח, במקום להביא אותו אל משלחם. אבל על כולם לדעת, שדעת כולם אינה קובעת!! יש מנהיג לעדה, והוא ורק הוא מוסמך להאיר את עיני העדה בפירוש הנכון של הנתונים שהובאו. לכן נאמר "ויהס כלב את העם - אל משה".

אילו היו ישראל תופסים את עצמם בשעה הרת גורל זו, ונענים לדברי כלב ומותירים ביד משה רבינו את ההחלטה בדבר ההתייחסות הנכונה לסיפורי המרגלים, היה האסון הנורא נמנע בלי ספק, אולם הם לא עשו זאת, הם הותירו את הפרשנות בידיהם והושפעו

חטא המרגלים שורשים שונים לו, וכל אחד מהם יש בו מוסר השכל נוקב ומיישר נתיבות לדורות עולם. הגרי"צ דינר זצ"ל מצביע בספרו "מקדש לוי", על נקודה חינוכית - השקפתית אשר עיוותו המרגלים וחובה עלינו ליתן דעתנו על כך.

בנוהג שבעולם שכאשר שליח נשלח לבדוק נושא מסויים, חובתו המוסרית היא לשוב אל משלחו ולהעביר אליו את תוצאות הבדיקה. הדברים נכונים שבעתים כאשר הוא נשלח ע"י גדולי הדור, כדי להביא נתונים שיש לעבד אותם לאור תבונתם ודעתם הרחבה. ובמיוחד בנושא רגיש אשר עיוות קל בפרשנות עלול להמיט אסון על בני אדם מסויימים, קל וחומר בן בנו של קל וחומר כשהמדובר הוא באומה שלימה.

והנה המרגלים אשר נאמר עליהם במפורש "וישלח אותם משה", כשהם שבים מתור את הארץ נאמר עליהם: "ויבאו אל משה ואל אהרן ואל כל עדת בני ישראל... וישבו אותם דבר ואת כל העדה". וכי כך היא מידת דרך ארץ?! (אמנם, מצוי ופרוץ הדבר ביותר בימינו אצל אנשי דור "העגלה הריקה", אולם היא הנותנת מקום לתמימה רבתי על בני דור דעה!). זאת, ועוד. הם הרהיבו עוז בנפשם ליתן, כידוע, את הפרשנות שלהם על מה שראו עיניהם. האם לצורך זה נשלחו?! וכאשר שתיים רעות אלו משתלבות יחד; פרשנות פומבית, תחת מסירת הנתונים לכתובת הנכונה, הרי לפנינו רעה גדולה עד מאד.

>>> המשך מעמ' קודם

הכח לפנ"ך ה'. אף כאן שינה מפני הכבוד שלא ישתמע בטעות כאילו בכוחו של הקב"ה שייך שינוי והתגלות, וע"כ שינה בתרתי: א. כח ה' - כח שלפני ה', ב. לא תרגם "יגדל" בלשון עתיד אלא בלשון הווה - גדול. אכן פשוטו לשון עתיד, שהיא בקשה להתגלות גדולת כח ה'. [ולכפל לשון "עתה" ראה אוה"ת.]

וכן להלן וְיִמְלֵא כְבוֹד יְהוָה אֶת כָּל הָאָרֶץ (פס' כא) ת"א: ומלייא יקרא דה' ית כל ארעא=ומלא כבוד ה' את כל הארץ, אף כאן שקד שלא לתרגמו כבקשה להתגלות עתידית, אלא בלשון הווה. וכל זה מעוצם זהירותו שלא ישתמע כאילו ח"ו יש שינוי בעצם כבוד ה', וכע"ז בשירת הים תרגם ה' ימלוך לעולם ועד - ה' מלכותיה קאים לעלם ולעלמי עלמאי. והרמב"ן תמה כי ודאי מצינו כן במקראות רבים לשונות של בקשה להתגלותו בעתיד. והביא ביניהם קרא

מהדברים של המרגלים. דברים שלא היו צריכים להיאמר ובוודאי ובוודאי לא ברוב עם ועדה. והתוצאה: "בכיה לדורות" תרתי משמע. (המשמעות המליצית דלעיל והמשמעות הפשוטה).

הנה, גם אנו נוטים לפעמים לחוות דעה ולגבש מסקנות בענייני הכלל על סמך מידע שבידינו, מבלי שיהיו לנו כלי הדעת המתאימים כדי לעשות זאת. פרשת המרגלים מלמדת אותנו, להיכן יכולים הדברים להיגרר, כתוצאה מגישה קלוקלת זו.

עלינו להפיק את הלקח וללמוד שאת ההכרעות ואת ההחלטות כבדות המשקל, צריכים לקבל אך ורק גדולי ישראל. כי רק להם יש את הראייה הברורה והבהירה, ואת היכולת להבין את הדברים לאשורם, ולא לאנשים כערכנו אשר רחוקים מרחק רב מדעתם הרחבה. אם ישנם נתונים אשר עיני העדה לא רואים או יודעים אותם, יש להעביר אותם להם. אך ההכרעה וקביעת הדרך שבה יש ללכת, נתונים אך ורק בידיהם.

אשרינו שזכינו להיות מורמים מכל עם, וזה במידה רבה על ידי רבותינו הגדולים המנווטים אותנו ומעמידים אותנו בקרן אורה. כי רק הם מטיבים לראות ממרומי המגדל, את הדרך אשר בה נלך. יאריך ה' את שנותיהם ויזכה אותם ואותנו לצאת יחד לקראת משיח צדקנו במהרה. כל זאת תוך הליכה בדרך התורה שהיא דרך האמת, אשר בה הובלנו במשך דורות רבים ע"י "בית רבי וחכמי הדורות".

ויכתום - שברום וכתתום, ות"א: ומחונון וטרדונון, אינו תרגום הלשון אלא הענין, שסילקום משם. והוא כתרגמו ל"ויבואו הרועים ויגרשום" - וטרדונון (שמות ב, יז)

כָּכֶם פְּגַר יְהוָה (טו, טז)

רש"י כמותכם כן גר. וכן דרך לשון עברית, אך ת"א כוונתו גיורא ייה=כמותכם הגר יהיה. כי אין דרך ארמית בכפל זה. ובחומשים שיבשו.

בְּחֻטָּאָה בְּשִׁנְגָה (טו, טח)

במחביה בשלו=בחוטאו בשגגה. כי "בחטאה" שיעורו כמו "בחוטאה" במפיק ה"א. אע"פ שאין כאן מפיק. וכבפס' ל"א: "עוונה בה" אע"פ שע"פ המסורה אינו במפיק מ"מ ביאורו כאילו היה במפיק - חוביה ביה. ושינה מל' נקבה ללשון זכר, כדרכו לשנות תמיד "נפש" ל"אנש".

לְצִיצַת (טו, לט)

כרוספדין=לשון רבים, ו"ציצית הכנף" - כרוספד כנפא, ל' יחיד. ופירושו שפת הבגד בל' יונוי, הערוך.

דין, אכן אונקלוס נאמן לשקידתו על כבוד מעלה שינה אף אותו.

וַיִּדְעָתֶם אֶת תְּגוּאֹתַי (יד, לד)

ית דאתרעמתון עלי, תרגם הענין ולא הלשון.

אֲנִי ה' דְּבַרְתִּי (יד, לה)

אנא ה' גזרית במימרי, הוסיף על ל' המקרא לבאר שגזירת שבועה היא, ולכן לא תרגם בפשטות - מלילית.

מוֹצֵאֵי דַבַּת הָאָרֶץ (יד, לו)

דאפיקו שום ביש, הפכו מלשון הווה לעבר כראוי בעניינו וכדמצינו מוציא - דאפיק משמע (ברכות לה.) וכן "ההולכים לתור את הארץ" - דאזלו=שהלכו.

וַיַּעֲלֶנּוּ (יד, מד)

ע' רש"י, ות"א וארשעו, וכע"ז ברס"ג: ויזידו.

וַיִּכְתֹּם וַיִּכְתֹּם (יד, מה)

רש"י ויכתום - כמו "ואכות אותו טחון" (דב' ט', כא) מכה אחר מכה. וברס"ג

בעיני היתר וחיוב לבישת ציצית בלילה • הרב אברהם לנדסמן

שאלה: בחור הוריד הציצית בלילה (לפני סדר שלישי) כדי להתקלח ואחרי המקלחת שואל האם מותר לו ללבוש את הציצית בחזרה או אדם הלך לנוח בצהריים והוריד הציצית האם מותר לו ללבוש את הציצית בחזרה אחרי השקיעה?

צדי השאלה: איתא בגמ' מנחות דף מג ר"ש פוטר נשים בציצית מפני שהיו מצות עשה שהזמן גרמא דתניא **"וראיתם אותו"** פרט לכסות לילה ופסקו הרי"ף רמב"ם רא"ש כר"ש, אמנם נח' הרמב"ם והרא"ש בגדר הדין של הפטור לילה בציצית שיטת הרמב"ם בפ"ג ה"ח מציצית הוא שלילה לאו זמן ציצית הכוונה כמו כל המצוות שאין זמנם בלילה כך גם ציצית אין חיוב בלילה ואפי' בגד של יום בלילה אין בו חיוב ציצית, משא"כ הרא"ש סבור שהלשון של ר"ש הוא פרט **לכסות לילה** והיינו שכל מה שנפטר ציצית בלילה הוא לא **"זמן"** לילה שפוטר, רק **הבגד** לילה פטור מציצית.

למעשה גם דעת הרמב"ם וגם דעת הרא"ש נפסקו להל' בס' יח' וא"כ יוצא שכסות שמיוחד ליום נחייב אותו בציצית בלילה כהרא"ש, ומוסיף הרמ"א כיון שספק ברכות להקל (וצריכים לחשוש לדעת הרמב"ם שליה ממש פטור מציצית) לכן אין לברך על ציצית אלא כשלוש ביום והוא בגד מיוחד ליום. [מכאן קצת תוכחה על כאלה שלא לובשים ציצית בלילה באומרים לילה לאו זמן ציצית שזה כלל אינו מדויק שהרי לפי הרא"ש מקיימים מצות עשה מן התורה בלבישת ציצית בלילה רק שלא מברכים בגלל ספק ברכות כי חוששים גם לשיטת הרמב"ם, ואינו רק ענין קבלי על פי האריז"ל ללבוש ציצית בלילה אלא מצוה ממש].

בס' תקפ"א הל' ערב ר"ה בט"ז סק"ב (הובא במ"ב ס"ק ו') כתב לגבי כך שראוי ללבוש טלית לסליחות והיינו קודם זמן ציצית שהיו אומרים סליחות באשמורת וכתב שתמוה לו שכיון שהרא"ש פוסק שכסות לילה חייב בציצית ולשיטתו חייב לברך אף בלילה למה שיכניס עצמו בספק ברכות ולכן כתב שהשי"ץ יקח טלית חברו ויכון לשם צניעות בעלמא ולא לשם מצוה ואז לכו"ע לא יצטרך לברך.

והיוצא מהט"ז חידוש שיש להזהר

שלא להכנס לספק ברכות שלא תוכל לברך **ובגלל זה פסק שישלל לא לקיים מצוות ציצית לפי הרא"ש** והיינו שישאל ויכון לשם כבוד, והמ"ב הביא דברי הט"ז ונדמה שכך

נהגו ישראל.

א"כ יש לעיין שאדם הוריד ציצית ורוצה לחזור ללבושם בלילה כדי לקיים מצות

ציצית בבגד של יום וכדעת הרא"ש, אולי לא כדאי שהרי נכנס לספק ברכות ולא יוכל לברך, ולכאורה לפי הט"ז שבאדם ביום יום אין ענין של כבוד הציבור וסליחות, ואינו מן הרגילות להשאל טלית קטן, לכאורה עדיף שלא ילבש ולא יכניס עצמו לספק ברכות?

ואצלי זה פשוט שעדיף לקיים ספק מצווה דאורייתא מאשר להכנס לספק ברכות ובודאי שילבש את הציצית ויכון לשם מצוה לפי הרא"ש והרי בספק ברכות באוכל מותר לאכול בלי ברכה ושמה לכאורה זה יותר חמור כפי שדנו בפוסקים שהרי שם זה ספק גזל ובכל זאת זה מותר, וכ"ש הכי וצ"ב עצם סברת ומקור דברי הט"ז.

ונראה על דרך האפשר שהב"ח כתב ס"ח מובא במג"א ששמי שלובש טלית שמתחילים מעריב שיוריד הטלית וז"ל "מאחר שעכשיו לא לובשין טלית אלא למצות ציצית אם יהיה עליו יראה כאלו סובר לילה זמן ציצית הוא" וא"כ יתכן שכל מה שהתכוון הט"ז זה דוקא בטלית גדול (ושל יחיד) שזה בפרהסיא ולא ראוי, אבל לא לגבי טלית קטן, ואדרבה לכאורה ראוי ללבוש טלית קטן בלילה הגם שלא יוכל לברך, ובבאר היטב וז"ל "שמי ששכח או הזיד ולא נתעטף בציצית כל היום אחר שיתפלל ערבית יתעטף בלא ברכה" וזה בטלית גדול ודלא כהט"ז (אף שיש לפלפל) ואדרבה מכל הפוסקים בס"ח עיין רעק"א ופרי מגדים משמע שבשליח ציבור תמיד ילבש טלית וגם בלילה ואף אחד לא השיג על כך כולל הט"ז עצמו ואינו יודע למה דוקא שלא במקומו מעיר הט"ז על כך וצ"ע

לא אוכל לא להזכיר שאלות לחדודי לדעת הרמ"א אך מותר ללבוש ציצית בלילה למה אין בזה איסור של בל תוסיף עיין עונג יו"ט ס"א ד"ה ולפי מה (השני) וכן יש לעיין האם מותר לעשות ציצית בלילה כיון שזה לא זמנם עיין בפמ"ג וחכמת שלמה.

משנת המעשה

מעשים נחמדים

עז כנמר

בהגהת הרמ"א שם, תוך שהוא קורא בפנים הספר בקול: "ולא יתבייש מפני בני אדם המלעיגים עליו, בעבודת השי"ת!" הוא חזר ושינן כמה פעמים את לישנא קדישא של רבינו הרמ"א, עד שווידא שהילד הבין היטב את משמעות פסק הדין.

לאחר מכן חש החזון איש, שאף כי הילד מבין את התשובה, עדיין קשה לו לקבל את הדברים ולהחזירם לליבו פנימה. לפיכך ביקש אם יוכל הילד להצטרף עמו לטיול היומי הקצר. בשעה היעודה התייצב הילד הכן, וזכה בזכות הגדולה להתלוות אל גדול הדור בצאתו אל פני חוצות העיר. החזון איש אחז בידו בשלווה, ויצאו יחדיו בנחת בעוברים על פני השדות והפרדסים שבאופק.

והנה בעודם מטיילים בנחת בינות לעצים ולפרחים המלבלבים, החל החזון איש לפזם ניגון מיוחד שובה לב, על המילים של השולחן ערוך הג"ל: "ולא יתבייש מפני בני אדם המלעיגים עליו בעבודת השי"ת!" הוא שר ופיזם את הניגון בנעימות מיוחדת בשובה ונחת, וחזר על השיר היקר כמה וכמה פעמים.

במשך יותר מרבע שעה היה החזון איש בקדושתו דבוק בהתלהבות זה הזמר, והילד שכבר קלט היטב את השיר הנחמד סייע בעדו בניגון ובנעימה. כך הלכו יחדיו הלוח ורנן בין האילנות, ונראה כמי שמצטרפת הבריאה כולה אל קול שירתם היפה. ולא יתבייש, ולא יתבייש... מפני בני אדם המלעיגים... בעבודת השם יתברך!

עם תום הטיול, שאל החזון איש את הילד בחיוך מלא אהבה: תאמר נא לידי, האם אתה מתבייש עדיין ללכת כך עם הציציות בחוץ?

עכשיו כבר לא! - ענה הילד באומץ ובעוז!

ואכן הגיע הילד גם אל הטיול השנתי כשציציותיו הקדושות מתבדרות על פני הרוח סביב, קידש שם שמים בכל מקום שהלך, וברבות הימים זכה ונעשה תלמיד חכם חשוב ירא ושלם, מפאר גידוליה של תורתנו הקדושה.

[הגה"צ רבי גמליאל רבינוביץ]

וזכנו לקבל שבתות מתוך רוב שמחה

מוקד שבת ברכסים לשירותכם - מרפאת סביון רח' סביון 40

שעות פעילות: ליל שבת: 18:00-20:00 | יום שבת: 8:00-12:00 | טל. 04-664-1025

